

6. **Kölcsön nem esik valorizálás alá.** A készpénz kölcsönügyletre vonatkozó magánjogi szabályok, de a nemzetközi magánjogi elvek értelmében is, a kölcsön keletkezése és lejárta közötti időben a visszatérítendő pénznem értékében beállott változásokkal, jelesül pedig az időközi elértéktelenedéssel járó kockázatot azonban rendszerint a hitelező viseli, hacsak azt szerződéses kikötéssel adósára át nem hárította. Ugyde a felperes, akinek már az ügylet kötése idején, vagyis az 1922. év június havában, a magyar korona értékének fokozódó esése ismerete mellett érdekében és módjában állott volna magát a kérdéses veszély ellen biztosítani, a pénz időközi elértéktelenedésével bekövetkezhető kockázatot az alperesre át nem hárította, miért is keresete alaptalan. P. IV. 4610/924.

7. **Közszerzemény valorizációja.** A közszerzeményi vagyon, ha a természetben való megosztás nem lehetséges, az arra jogosultaknak abban az értékben szolgáltatandó ki, amellyel ez a vagyon a közszerzemény felosztásakor birt; ez a szabály azonban csak akkor egyezik meg az igazságosság elvével, ha a megosztandó vagyon értékmérőjéül szolgáló pénz, mint törvényes fizető eszköz belső értékében, amely vásárló erejében nyilatkozik meg, idő folyamán a teljesítésig változatlan marad; ellenkező esetben a megosztás idejében volt értékösszeg szerint a pénz vásárló erejének jelentékeny mérvű csökkenése folytán e csökkenéssel arányban felemelendő. Mindazonáltal ebben az esetben sem hagyható figyelmen kívül a követelő félnek esetleges mulasztása, amely miatt az adós helyzete nem súlyosbítható azzal, hogy ez viselje a pénz leromlásának teljes hátrányát. A meg nem támadott ítéleti tényállás szerint az örökgyógyó a felperesek kiskoroságában 1904. évben halt el, az elsőrendű felperes ezt követőleg 1913-ban, a III. rendű felperes 1909-ben lett teljes koruvá, mégis a keresetet csak 1922-ben tették folyamatba. P. I. 1231/924.

8. **Köteles rész teljes valorizációja extraneus heres ellen.** A kir. Kuria tekintettel arra, hogy a 2-od és 3-ad rendű alperesek *nem egyszersmind kötelesrészre jogosultak, hanem az öröklési kapcsolaton kívül esnek, mérséklésre okot nem talált s a 2-od és 3-ad rendű alpereseket a fenti 782 aranykoronának megfelelő 13,294.000 koronában marasztalta el.* P. I. 359/923.

Az ingatlan vagyonértékemelkedésén felül ugyancsak a heres extraneusre hivatkozással ítélt meg teljes valorizációt. P. I. 1941/924.

9. **Hagyomány valorizálása.** „Arra, hogy az örökgyógyó a gazdasági viszonyok eltolódása dacára is csak a végrendelet szerinti összegekben kívánta a felpereseket részesíteni, nem lehet következtetni egymagában abból a tényből, hogy végrendeletét haláláig nem változtatta meg.” A valorizáció fokára feloldást rendel. P. I. 3977/924.

Külföldi joggyakorlat.

Külföldi jogesetek a szerzői jog köréből. Amerikai Egyesült-Államok. Egy newarki nagy áruház radio-leadó állomást szerelt fel. Ott koncerteket adott. Egy zenemű szerzője, kinek művét az állomás leadta, a Copyright Act — a szerzői jogi

törvény — alapján keresetet indított és kérte, hogy alperest tiltsák el a további bitorlástól és kötelezzék kártérítésre. Az áruház azzal védekezett, hogy azt tisztán a közönség mulattatására létesítette, nincs haszonszerzési célzat és így az említett törvény jelen esetben nem alkalmazható. A bíró szerint is a felek egyező tényelőadása folytán csak az az egy jogi kérdés szorul eldöntésre, hogy van-e itt haszonszerzési célzat. A bíró két precedens esetre hivatkozik. Az egyik ítéletet Holmes bíró hozta (ki mint jogi író is ismeretes és értekezései igen alaposan, szép, folyékony stílusban világítják meg az angol-amerikai jog alapvető kérdéseit). Az eset egy kávéházban a zenekar által előadott zenemű folytán keletkezett per. Holmes a kávéház tulajdonosát, ki arra hivatkozott, hogy belépti díjat nem szedett, marasztalta és megállapította a haszonszerzési célzatot, mert kétségtelen, hogy a zenekar költségeit a vendégek az étlapi árakban megfizették és kétségtelen, hogy a kávéház tulajdonosa azért alkalmazott zenekart, mert ezzel a vendégeket odavonzotta és a forgalmat emelte. A másik precedensül szolgáló ítéletben Thompson bíró a mozgóképszínház tulajdonosát marasztalta, ki egy zeneműt a zongoristájával a műsor kíséretül előadatott, mert a zenekíséret az előadás látogatottságát emelte.

Ez a két precedens itt is alkalmazható, folytatja az itt ismertetett per bírója. A rádió-leadó állomás az áruház általános költségeiből rendeztetett be, reklámot szerzett az áruháznak, amelynek nevét minden előadás elején és végén jelezte a leadó-állomás, tehát a haszonszerzési célzat fennforog. Alperesnek az a védekezése sem fogadható el, hogy felperes kárt nem szenvedett, sőt ezek az előadások a zenemű könyvárusi forgalmát emelték. Azt, hogy a szerző szenvedett-e kárt vagy nem, előnyös-e a művének előadása, tisztán a szerző, illetve a kiadó van jogosítva eldönteni. (New-Jersey, kerületi törvényszék.)

Franciaország. Egy városban nyilvános gyűjtés útján hazafias szobrot emelnek. A szobor az akkori polgármester telkén épült. Egy ottani sajtkereskedő a csomagoló papirosán ennek a szobornak kezdetleges ábrázolását alkalmazza. A szobrász özvegye és örököse eltiltás és kártérítés iránt keresetet indít. Alperes azzal védekezik, hogy a szobor a közönség tulajdona, azt mindenki megcsémélheti, eddig is lefenyképezték, tehát ő is jogosan ábrázoltathatta a csomagoló papiroson, különben is az nem művészi visszaadása a szoborműnek. A bíróság alperest marasztalja és kimondja, hogy az által, hogy a szobor nyilvános gyűjtés útján készült, a szerző joga sem szűnt meg. A szerzői jog a mű alkotóját illeti, amíg beleegyezésével e jogot át nem ruházza. Megállapítást nyert, hogy a gyűjtés jelen esetben csak a költségeket fedezte, a